

Water- en roofvogels 2001

Roelof Boddaert

Inleiding

Het valt niet mee om hartje zomer een verhaal op papier te zetten dat zich hartje winter heeft afgespeeld, maar omdat mijn voorgaande verslag van de midwintertelling in Fitis nr. 4 helaas als mosterd na de maaltijd kwam neem ik geen enkel risico meer, vandaar deze vroege publicatie. Hoewel de SOVON-coördinator in zijn vooraankondiging de 35^e midwintertelling op 13 januari 2000 wilde doen plaatsvinden hebben we er toch maar 2001 van gemaakt; leek me ook iets makkelijker uit te voeren.

Tellers die denken dat wij in Nederland de enige fanatiekelingen zijn op dit gebied verwijs ik naar Fitis nr. 4 van 2000 waarin ik meldde dat op diezelfde datum zowat heel Europa, Noord-Afrika en Zuidwest-Azië aan het tellen zijn. De resultaten van onze telling staan verderop in dit artikel vermeld. De verschillende aspecten ervan zal ik per groep van een kort commentaar voorzien.

Teldata en -gebieden

Dit jaar was de voorkeursdatum 13 januari met uitwijkmogelijkheden tussen de 12^e en de 15^e en met het advies het strand op vrijdag of maandag te tellen wegens de mogelijke drukte.

Voor diegenen die menen dat ze steeds te laat op de hoogte gebracht worden van de juiste teldatum (en dat zijn er nogal wat inclusief ondergetekende) geldt het volgende: **de midwintertelling wordt altijd gehouden op de zaterdag die het dichtst bij 15 januari ligt.**

Het hele ons toegewezen gebied inclusief de Haarlemmermeer, in totaal 44 plots, is dit jaar geteld door 39 tellers.

Het weer

De eerste tien dagen van december zijn nog nooit zo zacht geweest: gemiddeld 9,9° C. Vanuit Eelde wordt zelfs een broedende Merel gemeld! Het blijft nat en kwakkelig tot we op 19 december voor het eerst weer met wat vorst te maken krijgen. In Friesland kan nog net even

kortebaan geschaatst worden, maar op 24 december besluiten de weergoden ons op een witte Kerst te trakteren. En zo geschiedt....

Op 28 december heeft de regen alles weer schoongeveegd en vanaf 1 januari houden regen en wind de temperaturen 's nachts en overdag boven 0°C. Pas op 11 januari klaart het op en belooft het een lekker telweertje te worden. Op 13 januari worden we wakker in een berijpte wereld bij -2°C, onbewolkt met een nauwelijks voelbare oostenwind.

Watervogels

Bij zo'n broeikaswinter verwacht je in vergelijking met voorgaande jaren nauwelijks enige schommeling in het telresultaat. Niets is echter minder waar. In 1997 noteerden we, dankzij een fikse winter, recordaantallen van (afgerond) 37000/48000 watervogels, resp. zonder/met meeuwen. In 1998 duikelden we ver beneden ons gemiddelde en telden slechts 21000/32000 watervogels, maar ondanks de kwakkelwinters daarna krabbelden we langzaam maar zeker uit het dal: 1999 36000/25000, 2000 met 39000/26500 en in tabel 1 tenslotte het resultaat van dit jaar: totaal 43128 watervogels inclusief meeuwen en 31764 exclusief. Dit betekent 10% respectievelijk. 20% meer dan in 2000 en dit jaar waren het vooral Smient, Wilde Eend, Waterhoen en Meerkoet die daaraan de grootste bijdrage leverden. Evenals vorig jaar hadden we ook nu 59 soorten en daarbij zit één nieuwkomer: de Pontische Meeuw, genoteerd door Hans Groot op de Zuidpier.

Tabel 1. Resultaten van de waterwildtelling 2001. AWD = Amsterdamse Waterleidingduinen, IJM = IJmuiden en kustzone, NZK = Noordzeekanaal, SPW = Recreatiegebied Spaarnwoude, HM = Haarlemmermeer.

	2000	2001	AWD	IJM	NZK	SPW	HM	Rest
Knobbelzwaan	335	418	56	0	0	212	90	60
Wilde Zwaan	36	53	50	0	0	0	2	1
Zwarte Zwaan	3	3	0	0	0	0	0	3
Toendrarietgans	0	278	0	0	0	270	6	2
Grauwe Gans	284	390	0	0	0	348	0	42
Kolgans	15	13	0	0	0	13	0	0
Soepgans	426	454	0	0	43	56	73	282
Indische Gans	1	0	0	0	0	0	0	0
Canadese Gans	7	2	0	0	0	2	0	0
Brandgans	2	1	0	0	0	1	0	0
Nijlgans	303	292	5	0	5	99	49	134
Casarca	3	2	0	0	2	0	0	0
Bergeend	75	55	0	1	10	16	28	0
Krooneend	2	0	0	0	0	0	0	0
Carolina-eend	1	0	0	0	0	0	0	0

Tabel 1 vervolg.	2000	2001	AWD	LJM	NZK	SPW	HM	Rest
Mandarijneend	5	9	2	0	0	0	2	5
Tafeleend	417	414	211	0	2	3	111	87
Kuif/Tafeleend	0	1	0	0	0	0	0	1
Kuifeend	2121	2247	839	6	82	120	947	253
Toppereend	0	20	0	20	0	0	0	0
Eider	76	123	0	123	0	0	0	0
Zwarte Zee-eend	2	0	0	0	0	0	0	0
IJseend	0	1	0	1	0	0	0	0
Nonnetje	42	43	10	0	0	3	16	14
Brilduiker	98	99	64	3	0	0	0	32
Grote Zaagbek	72	83	48	0	0	0	14	21
Middelste Zaagbek	35	24	0	13	0	0	0	11
Krakeend	433	592	208	0	103	167	52	62
Smient	4044	5399	0	0	9	5176	208	6
Slobeend	84	111	9	0	1	44	0	57
Wilde Eend	7503	10022	682	2	518	1499	5120	2201
Soepeend	509	498	46	0	30	62	238	122
Wintertaling	385	223	129	0	0	32	18	44
Roodkeelduiker	1	2	0	1	0	0	0	1
Dodaars	88	144	70	3	10	7	36	18
Fuut	341	277	4	54	6	23	134	56
Roodhalsfuut	0	16	0	0	0	16	0	0
Kuifduiker	1	1	0	1	0	0	0	0
Aalscholver	311	371	2	86	118	86	65	14
Kuifaalscholver	3	0	0	0	0	0	0	0
Roerdomp	0	5	3	0	0	0	0	2
Blauwe Reiger	209	221	20	23	9	36	79	54
Waterral	13	31	24	0	0	1	0	6
Waterhoen	908	1207	7	0	19	225	403	553
Meerkoet	7243	7618	907	43	458	1476	3153	1581
Scholekster	77	121	0	73	38	8	1	1
Goudplevier	60	78	0	0	0	78	0	0
Kievit	677	496	0	0	0	175	216	105
Drieteenstrandloper	482	44	0	44	0	0	0	0
Paarse Strandloper	13	21	0	21	0	0	0	0
Bonte Strandloper	22	35	0	35	0	0	0	0
Bokje	0	3	1	0	0	0	0	2
Watersnip	1	43	3	0	0	10	8	22
Wulp	4	0	0	0	0	0	0	0
Tureluur	7	1	0	0	1	0	0	0
Witgatje	2	3	0	0	0	3	0	0
Steenloper	130	124	0	124	0	0	0	0
Zwartkopmeeuw	0	1	0	1	0	0	0	0
Dwergmeeuw	2	0	0	0	0	0	0	0
Kokmeeuw	4964	4922	0	467	135	368	2155	1797
Stormmeeuw	1427	1210	0	440	8	62	502	198
Kleine Mantelmeeuw	37	5	0	2	0	0	1	2
Zilvermeeuw	4329	4082	0	2675	231	342	362	472
Pontische Meeuw	0	1	0	1	0	0	0	0
Grote Burgemeester	1	0	0	0	0	0	0	0
Grote Mantelmeeuw	416	174	0	154	5	3	0	12
Drieteenmeeuw	13	0	0	0	0	0	0	0
Zeekoet	4	1	0	1	0	0	0	0
Totaal incl. meeuwen	39105	43128	3400	4418	1843	11042	14089	8336
Totaal watervogels	26441	31764	3396	381	1425	9993	10844	5725

Roofvogels

In tabel 2 zijn de getelde roofvogels en uilen terug te vinden. In totaal bijna 20 stuks minder dan vorig jaar; vooral doordat er minder Buizerds geteld zijn en wat er aan Sperwers bijkwam, ging er bij de Torenvalken weer af. Voor het eerst sinds 1994 hebben we er weer een Smelleken bij. Leuk dat het groepje Ransuilen op dezelfde stek nog steeds stand houdt.

Tabel 2. Resultaten van de roofvogeltelling 2001. Legenda zie tabel 1.

	2000	2001	AWD	IJM	NZK	SPW	HM	Rest
Bl. Kiekendief	0	1	1	0	0	0	0	0
Havik	8	8	3	0	0	0	0	5
Sperwer	10	18	5	0	0	0	3	10
Buizerd	85	64	13	0	0	21	19	11
Torenvalk	37	29	0	0	0	8	18	3
Smelleken	0	1	0	0	0	1	0	0
Ransuil	11	8	0	0	0	0	8	0
Totaal	151	129	22	0	0	30	48	29

Extra soorten

De lijst van Extra Soorten, die ook dit jaar weer geteld moesten worden, laat zien dat de IJsvogel zich weer enigszins aan het herstellen is, maar in vergelijking met 2000 verder geen opzienbarende verschuivingen.

Tabel 3. Resultaten Extra Soorten 2001. Legenda zie tabel 1.

	2000	2001	AWD	IJM	NZK	SPW	HM	Rest
IJsvogel	0	2	1	0	0	0	0	1
Gr. Gele Kwikstaart	1	5	2	0	0	2	1	0
Sneeuwgors	17	5	0	5	0	0	0	0
Totaal	18	12	3	5	0	2	1	1

De krenten in de pap

Buiten de Pontische Meeuw en een Kievit met een Noorse ring is het maar karig met de krenten dit jaar. Wat wel meerdere tellers is opgevallen is dat er veel Roodborsttapuiten rondscharrelden, zelfs paartjes!

Tot slot

Het volgende kwam vorig jaar als mosterd na de maaltijd: "Ik kreeg een enkele opmerking over het telformulier: dames of heren die in het veld liever met een alfabetische vogellijst (met ruime turfgelegenheid) werken kunnen terecht bij Ruud van der Vlerk, 023-5378181. Als ik dan maar het officiële telformulier ingevuld retour krijg, want dat bespaart mij in elk geval een hoop werk".

Jullie op- en aanmerkingen zijn of worden ook nu weer genoteerd en verwerkt, evenals aan- en afmeldingen van tellers. Eén afmelding wil ik niet onvermeld laten: na 17 jaar lang trouw te hebben meegedaan aan de Midwintertelling vinden Piet Kok en Teun Hoek het welletjes en kappen ermeel Ik weet zeker dat ik ook namens het bestuur en de veldwerkcommissie spreek als ik jullie hierbij hartelijk dank voor alle moeite, inzet en vasthoudendheid.

Is iemand komend jaar verhinderd, dan zou het prettig zijn als hij/zij mij daar zo spoedig mogelijk van op de hoogte brengt, zodat ik tijdig voor vervanging kan zorgen en zijn er nog leden die graag aan dit spannende gebeuren willen deelnemen, dan kunnen zij zich bij mij aanmelden, tel. 023-5717773.

De volgende telling zal naar alle waarschijnlijkheid plaatsvinden op 12 januari 2002. De (mede)tellers waren in 2001:

M. Abrahamse	T. Hoek	P. de Nobel
T. Bloem-Margadant	F. Hopman	D. Rensenbrink
R. Boddaert	E. van Huijssteeden	M. Schalkwijk
H. Boersbroek	P. de Jong	H. Schouten
L. van der Brugge	J. Jong	Y. Schutter
N. Buiten	K. Kleijn	J. Stuart
L. van Citters	P. Kok	K. Stuart
F. Cottaar	J. Kottman	P. Thomas
C. van Deursen	J. Krant	H. Vader
S. Geelhoed	H. Larist	R. van der Vlerk
L. van Goor	C. Looij	P. van Vliet
D. Groen	R. Luntz	E. Wieringa
H. Groot	F. Manger	E. Wokke

Roelof Boddaert, Kostverlorenstraat 123, 2042 PE Zandvoort. E-mail: roelof.boddaert@soneramail.nl